

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIUS

SPRENDIMAS

DĖL PUBLIKACIJOSE „ADVOKATUI – SUNKŪS KALTINIMAI“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2008-06-11), „ADVOKATAS SUIMTAS, PROKURORĖ – IŠ TARNYBOS“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2008-06-12), „ADVOKATAS DAR DVIEM MĖNESIAMS LIKS UŽ GROTŲ“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2008-07-12), „PO TRIJŲ MĖNESIŲ SUĖMIMO ADVOKATAS IŠLEISTAS Į LAISVĘ“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2008-09-13), „ADVOKATAS IR BUVUSI PROKURORĖ VĖL UŽ GROTŲ“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2009-10-08), „ADVOKATAS UŽ GROTŲ PALIKTAS ILGAM“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2009-11-21), „PROKURORAI KALTINA ADVOKATĄ APGAULINGA APSKAITA, PAJAMŲ SLĖPIMU“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2009-12-19), „ADVOKATO IR PROKURORĖS LIKIMUS SPRĖS TEISMAI“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2010-02-13) PASKELBTOS INFORMACIJOS

2010 m. rugpjūčio 31 d. Nr. SPR-57
Vilnius

Š.m. gegužės 18, 19, 21 dienomis žurnalistų etikos inspektorė gavo pareiškėjo Alberto Kučinsko skundus dėl publikacijose „Advokatui – sunkūs kaltinimai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-11), „Advokatas suimtas, prokurorė – iš tarnybos“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-12), „Advokatas dar dviem mėnesiams liks už grotų“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-07-12), „Po trijų mėnesių suėmimo advokatas išleistas į laisvę“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-09-13), „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už grotų“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-10-08), „Advokatas už grotų paliktas ilgam“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-11-21), „Prokurorai kaltina advokatą apgaulinga apskaita, pajamų slėpimu“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-12-19), „Advokato ir prokurorės likimus spręs teismai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2010-02-13) paskelbtos informacijos. Pareiškėjas skunde dėl publikacijoje „Advokatui – sunkūs kaltinimai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-11) paskelbtos informacijos teigia, kad minėtos publikacijos antraštėje ir teiginyje „<...> kaltinimai gali būti susiję su jo atstovaujamų ginamųjų bylų vilkinimu prokuratūroje, skatinimu valstybės tarnybos pareigūnams piktnaudžiauti tarnyba bei kyšiais“ buvo paskelbta neteisinga ir netiksli informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje paskelbta informacija yra šališka ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Pareiškėjo teigimu, publikacijose „Advokatas suimtas, prokurorė – iš tarnybos“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-12), „Advokatas dar dviem mėnesiams liks už grotų“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-07-12) be pareiškėjo sutikimo nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Publikacijos „Po trijų mėnesių suėmimo advokatas išleistas į laisvę“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-09-13) teiginiuose „Rokiškio advokatui Albertui Kučinskui po trijų mėnesių nelaisvės suėmimas pakeistas į kitą, švelnesnę, kardomąją priemonę. Jis išleistas į namus už 10 tūkst. litų užstatą ir rašytinį pasižadėjimą neišvykti“, anot pareiškėjo, paskelbta neteisinga ir netiksli informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje be sutikimo nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Publikacijos „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už grotų“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-10-08) teiginiuose „A. Kučinskas kaltinamas ją papirkęs ir reikalavęs iš kliento apie pusės milijono litų“, „Ikiteisminio tyrimo metu nustatyta, kad 2007-ųjų pradžioje advokatas dabar jau buvusiai prokurorėi pažadėjo duoti 2,5 tūkst. litų kyšį už tai, kad ši perduotų ikiteisminio tyrimo medžiagos nelegalią kopiją bei neteisėtai ir nepagrįstai nutrauktų ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje dėl nesunkaus sveikatos sutrikdymo“ paskelbta neteisinga, netiksli ir pareiškėjo garbę bei orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje be sutikimo nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka, pažeidžianti nekaltumo prezumpcijos principą ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Publikacijos „Advokatas už grotų paliktas ilgam“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-11-21) teiginiuose „<...> advokatas melagingų parodymų siekė panaudodamas ir psichologinę prievartą, grasino, kad liudytojai bus atleisti iš darbo, gąsdino, kad prieš juos bus imtasi fizinio smurto“ paskelbta neteisinga, netiksli ir pareiškėjo garbę bei orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka, pažeidžianti nekaltumo prezumpcijos principą ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Publikacijos „Prokurorai kaltina advokatą apgaulinga apskaita, pajamų slėpimu“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-12-19) antraštėje ir teiginiuose „Advokato klientai, pasirašydami įvairius atstovavimo dokumentus, tuo pačiu pasirašydavo ir sutikimą, kad atstovavimo sutartis nutraukiama, o advokatas su klientu atsiskaitė ir pinigus sugrąžino. Aštuoniolika advokato klientų pasirašė dokumentus, kuriuose melagingai tvirtinama, kad advokatas pinigus jiems grąžino“, „<...> dėl apgaulingai tvarkytos kontoros buhalterinės apskaitos iš dalies nebuvo galima nustatyti advokato veiklos, turto ir įsipareigojimų dydžio ir struktūros“, „Mūsų rajono policijos komisariate buvo

pradėtas naujas ikiteisminis tyrimas dėl kaltinamųjų galimo poveikio liudytojams, reikalaujant juos melagingai liudyti byloje", „<...> įkalbinėjo ar net spaudė meluoti" paskelbta neteisinga ir netikslī informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje be sutikimo nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas. Publikacijos „Advokato ir prokurorės likimus spręš teismai" („Gimtasis Rokiškis", 2010-02-13) teiginyje „<...> advokatas melagingų parodymų siekė panaudodamas ir psichologinę prievartą, grasino, kad liudytojai bus atleisti iš darbo, gąsdino, kad prieš juos bus imtasi fizinio smurto" paskelbta neteisinga, netikslī ir pareiškėjo garbę bei orumą žeminanti informacija. Pareiškėjas pažymėjo, kad minėtoje publikacijoje be sutikimo nurodyta jo tapatybė, paskelbta informacija yra šališka, pažeidžianti nekaltumo prezumpcijos principą ir neužtikrintas nuomonių įvairovės principo įgyvendinimas.

Pareiškėjas prašo: 1) išnagrinėti jo skundus ir priimti sprendimą dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo ir Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimų; 2) įspėti viešosios informacijos rengėją dėl nustatytų pažeidimų; 3) priimtą sprendimą paskelbti „Valstybės žinių" priede „Informaciniai pranešimai"; 4) įpareigoti viešosios informacijos rengėją laikraštyje „Gimtasis Rokiškis" paskelbti priimto sprendimo rezoliucinę dalį.

Tirdama pareiškėjo skundus, žurnalistų etikos inspektorė raštu kreipėsi į laikraščio „Gimtasis Rokiškis" redaktorę Ritą Briedienę, prašydama paaiškinti minėtos ginčo objektu esančios informacijos atitikimą tikrovei įrodančias aplinkybes, šių teiginių ir privataus pobūdžio informacijos paskelbimo aplinkybes ir pateikti savo poziciją dėl susidariusios situacijos.

Viešosios informacijos rengėjas savo paaiškinimuose nurodė, kad pareiškėjo skundo teiginiai dėl publikacijose paskelbtos informacijos netikslumo, neobjektyvumo, nuomonių įvairovės, nekaltumo prezumpcijos principų nesilaikymo yra nekonkretūs, todėl nėra svarstylini. R. Briedienės teigimu, pareiškėjas nėra privatus asmuo, kadangi Kupiškio rajono apylinkės teismas 2003-09-17 sprendime civilinėje byloje Nr. 2-52-01/03 nustatė, kad pareiškėjas pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.22, 2.24 straipsnius yra viešas asmuo, kuris turi pakęsti ir toleruoti jo atžvilgiu sąžiningai skelbiamą (nors ir ne visai tikslią) informaciją. R. Briedienė paaiškino, kad ginčo objektu esančios publikacijos buvo parengtos pagal oficialių institucijų reguliariai teikiamą informaciją. Laikraščio žurnalistai sąžiningai ir etiškai naudojo Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros, Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos oficialiais pranešimais, informacijos neaštrino, nekūrė galutinių išvadų. R. Briedienės teigimu, jei publikacijose ir pasitaikė netikslumų, jie nėra esminiai ar padaryti tyčia siekiant įžeisti pareiškėją. R. Briedienė pažymėjo, kad daug informacijos apie pareiškėją buvo paskelbta ir kitose visuomenės informavimo priemonėse. R. Briedienė atkreipė dėmesį, kad pareiškėjas nereiškia analogiškų pretenzijų teisės saugos institucijoms dėl su juo susijusios informacijos skelbimo. R. Briedienė pažymėjo, kad 2009-06-08 Utenos apylinkės teismas patvirtino pareiškėjo ir UAB „Gimtasis Rokiškis" taikos sutartį civilinėje byloje dėl atsisakymo paskelbti paneigimą, kuria pareiškėjas atsisakė savo pretenzijų laikraščiu dėl publikacijos „Advokatui ir eksprokurerei veriasi kalėjimo durys" („Gimtasis Rokiškis", 2009-01-03), tuo pripažindamas, kad jo pretenzijos dėl nekaltumo prezumpcijos principo nesilaikymo, garbės ir orumo žeminimo, žinių neatitikimo tikrovei yra nepagrįstos. Minėtos taikos sutarties pagrindu civilinė byla buvo nutraukta. R. Briedienės teigimu, ši taikos sutartis negali būti suprasta kitaip, kaip pareiškėjo sutikimas su tuo, kas skelbiama laikraštyje, todėl publikacija „Advokatui ir eksprokurerei veriasi kalėjimo durys" („Gimtasis Rokiškis", 2009-01-03) paaiškina ir pateisina tai, kas buvo rašyta prieš pareiškėją, t. y. tai, kad jam pareikšti įtarimai dėl nusikaltimų valstybės tarnybai ir teisingumui, kad jis suimtas ir uždarytas į areštinę, kad įtariamąja tapusi prokurorė, su kuria bendradarbiavo pareiškėjas, buvo atleista iš tarnybos. R. Briedienė pažymėjo, kad minėtos publikacijos pagrindu buvo rengiamos vėlesnės, su pareiškėju susijusios publikacijos. R. Briedienė nurodė, kad pareiškėjo atžvilgiu negali būti taikomi Visuomenės informavimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje ir 14 straipsnio 1 dalyje numatyti apribojimai, todėl prašoma pareiškėjo skundus pripažinti nepagrįstais.

Žurnalistų etikos inspektorė, vadovaudamasi Visuomenės informavimo įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 2 punktu bei 50 straipsnio 3 dalies 3 punktu, dėl galimų Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso nuostatų pažeidimų pareiškėjo skundus perdavė nagrinėti Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai.

Atsižvelgiant į tą patį pareiškėjo skundų objektą ir į tą pačią visuomenės informavimo priemonę, pareiškėjo skundų nagrinėjimas sujungtas ir dėl jų priimtinas vienas sprendimas.

Žurnalistų etikos inspektorė, pareiškėjo skundus išnaginėjusi Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu,

nustatė:

Pareiškėjas skundžiasi ir prašo teisinės gynybos dėl neteisingos ir netikslios, jo garbę bei orumą žeminančios informacijos paskelbimo, viešai skelbiamos informacijos nešališkumo ir nuomonių įvairovės užtikrinimo principų pažeidimo, asmens duomenų paskelbimo ir nekaltumo prezumpcijos pažeidimo.

Asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Asmens garbės ir orumo pažeminimas yra siejamas su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių paskelbimu.

Žeminančiomis žiniomis laikytinos tikrovės neatitinkančios žinios, kurios įstatymo, moralės, paprotinių normų laikymosi požiūriu pažeidžia asmens garbę ir orumą, gerą vardą visuomenėje. Tai klaidinga ir asmenį diskredituojanti informacija, kurioje teigiama apie asmens padarytą teisės, moralės ar paprotinių normų pažeidimą, negarbingą poelgį, netinkamą elgesį buityje, šeimoje, viešajame gyvenime, nesąžiningą visuomeninę, gamybinę-ūkinę, komercinę veiklą ir pan.

Konkrečiu atveju sprendžiant, ar visuomenės informavimo priemonėje buvo paskelbta pareiškėjo garbę ir orumą žeminanti informacija, būtina nustatyti, ar ginčo objektu esančiose publikacijose buvo paskelbta žinia, ar nuomonė. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje nustatyta, kad nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Nuomonei netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąmoningai nenuslepiant ir neiškreipiant faktų ir duomenų. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 69 dalis nustato, kad žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas tikras faktas ar tikri (teisingi) duomenys. Tai reiškia, kad paskelbtų žinių turinui taikomi griežti reikalavimai, kurie siejami su galimybe patikrinti paskelbtų žinių turinio pagrįstumą.

Nagrinėjamu atveju publikacijos „Advokatui – sunkūs kaltinimai“ („Gimtas Rokiškis“, 2008-06-11) antraštėje ir teiginyje „<...> kaltinimai gali būti susiję su jo atstovaujamų ginamųjų bylų vilkinimu prokuratūroje, skatinimu valstybės tarnybos pareigūnams piktnaudžiauti tarnyba bei kyšiais“ paskelbta konstatuojamojo pobūdžio informacija apie pareiškėjui pareikštų kaltinimų pobūdį. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2008-12-29 kaltinamąjį aktą baudžiamojoje byloje Nr. 07-1-00405-08 (toliau – Kaltinamasis aktas) ir į interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2008-06-10 paskelbtą informaciją, pažymėtina, kad minėtos publikacijos paskelbimo metu, t.y. 2008-06-11, kitaip nei nurodyta ginčo objektu esančiuose teiginiuose, pareiškėjui buvo pareikšti įtarimai dėl tam tikrų nusikalstamų veikų padarymo ir jis baudžiamojoje byloje buvo įgijęs įtariamojo statusą. Akcentuotina, kad Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinti viešai pateikiamos informacijos teisingumo ir tikslumo principai yra siejami su viešosios informacijos rengėjo sąžiningumu, kadangi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad iš spaudos negalima reikalauti absoliutaus tikslumo, o tik galima reikalauti elgtis sąžiningai. Konkrečiu atveju viešosios informacijos rengėjas publikacijoje nurodė, kad dėl pareiškėjo galimai padarytų nusikalstamų veikų yra pradėtas ikiteisminis tyrimas, kurį atlieka Generalinė prokuratūra, ir kad jam yra pareikšti įtarimai. Ginčo objektu esančią antraštę ir teiginį vertinant ne izoliuotai, bet atsižvelgiant į visą publikacijos kontekstą, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas žodžiui „kaltinimai“ suteikė bendrinę reikšmę, bet ne teisinį įvertinimą. Todėl konstatuotina, kad viešosios informacijos rengėjas ginčo teiginiuose paskelbė ne visiškai tikslią ir teisingą informaciją, tačiau elgdamasis sąžiningai nepažeidė visuomenės informavimo principų.

Publikacijos „Po trijų mėnesių suėmimo advokatas išleistas į laisvę“ („Gimtas Rokiškis“, 2008-09-13) teiginiuose „Rokiškio advokatui Albertui Kučinskui po trijų mėnesių nelaisvės suėmimas pakeistas į kitą, švelnesnę, kardomąją priemonę. Jis išleistas į namus už 10 tūkst. litų užstatą ir rašytinį pasižadėjimą neišvykti“ paskelbtos žinios atitinka Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2010-05-31 rašte Nr. 17.2.-9793 pateiktą informaciją apie tai, kad pareiškėjas nuo 2008-06-08 iki 2008-09-06 buvo laikomas įkalinimo įstaigoje.

Publikacijos „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už grotų“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-10-08) teiginiuose „A. Kučinskas kaltinamas ją papirkęs ir reikalavęs iš kliento apie pusės milijono litų“, „Ikitiesminio tyrimo metu nustatyta, kad 2007-ųjų pradžioje advokatas dabar jau buvusiai prokurorei pažadėjo duoti 2,5 tūkst. litų kyšį už tai, kad ši perduotų ikiteisminio tyrimo medžiagos nelegalią kopiją bei neteisėtai ir nepagrįstai nutrauktų ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje dėl nesunkaus sveikatos sutrikdymo“ paskelbta konstatuojamoji informacija apie galimai pareiškėjo padarytų nusikalstamų veikų aplinkybes. Teiginyje „A. Kučinskas kaltinamas ją papirkęs ir reikalavęs iš kliento apie pusės milijono litų“ paskelbta informacija atitinka Kaltinamajame akte bei interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2008-12-31 viešai paskelbtą informaciją. Teiginyje „Ikitiesminio tyrimo metu nustatyta, kad 2007-ųjų pradžioje advokatas dabar jau buvusiai prokurorei pažadėjo duoti 2,5 tūkst. litų kyšį už tai, kad ši perduotų ikiteisminio tyrimo medžiagos nelegalią kopiją bei neteisėtai ir nepagrįstai nutrauktų ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje dėl nesunkaus sveikatos sutrikdymo“ viešosios informacijos rengėjas, atsižvelgiant į Kaltinamąjį aktą ir minėtą Generalinės prokuratūros pranešimą, netiksliai nurodė galimai padarytos nusikalstamos veikos pradžios laiką. Pažymėtina, kad toks paskelbtos informacijos netikslumas laikytinas nereikšmingu, kadangi jis neturi įtakos galimai padarytos tam tikro pobūdžio nusikalstamos veikos aplinkybių faktams egzistuoti, todėl, laikytina, kad nebuvo pažeisti visuomenės informavimo principai ir nepažeminta pareiškėjo garbė ir orumas.

Publikacijoje „Advokatas už grotų paliktas ilgam“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-11-21) paskelbtas teiginys „<...> advokatas melagingų parodymų siekė panaudodamas ir psichologinę prievartą, grasino, kad liudytojai bus atleisti iš darbo, gąsdino, kad prieš juos bus imtasi fizinio smurto“ nevertintinas viešai paskelbtos informacijos teisingumo ir tikslumo bei garbės ir orumo pažeminimo požiūriu, nes minėtas teiginys nepaskelbtas ginčo objektu esančioje publikacijoje.

Publikacijos „Prokurorai kaltina advokatą apgaulinga apskaita, pajamų slėpimu“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-12-19) antraštėje ir teiginiuose „Advokato klientai, pasirašydami įvairius atstovavimo dokumentus, tuo pačiu pasirašydavo ir sutikimą, kad atstovavimo sutartis nutraukiama, o advokatas su klientu atsiskaitė ir pinigus sugrąžino. Aštuoniolika advokato klientų pasirašė dokumentus, kuriuose melagingai tvirtinama, kad advokatas pinigus jiems grąžino“, „<...> dėl apgaulingai tvarkytos kontoros buhalterinės apskaitos iš dalies nebuvo galima nustatyti advokato veiklos, turto ir įsipareigojimų dydžio ir struktūros“, „Mūsų rajono policijos komisariete buvo pradėtas naujas ikiteisminis tyrimas dėl kaltinamųjų galimo poveikio liudytojams, reikalaujant juos melagingai liudyti byloje“, „<...> įkalbinėjo ar net spaudė meluoti“ paskelbta konstatuojamoji pobūdžio informacija apie galimai pareiškėjo padarytų nusikalstamų veikų aplinkybes. Publikacijos antraštėje ir teiginiuose „Advokato klientai, pasirašydami įvairius atstovavimo dokumentus, tuo pačiu pasirašydavo ir sutikimą, kad atstovavimo sutartis nutraukiama, o advokatas su klientu atsiskaitė ir pinigus sugrąžino. Aštuoniolika advokato klientų pasirašė dokumentus, kuriuose melagingai tvirtinama, kad advokatas pinigus jiems grąžino“, „<...> dėl apgaulingai tvarkytos kontoros buhalterinės apskaitos iš dalies nebuvo galima nustatyti advokato veiklos, turto ir įsipareigojimų dydžio ir struktūros“ paskelbta informacija atitinka interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2009-12-11 ir 2010-01-06 viešai paskelbtą informaciją bei interneto tinklalapyje www.fntt.lt pateiktame pranešime „Advokato gautos pajamos už teisinę pagalbą aptiktos juodojoje buhalterinėje apskaitoje“ paskelbtą informaciją. Teiginiuose „Mūsų rajono policijos komisariete buvo pradėtas naujas ikiteisminis tyrimas dėl kaltinamųjų galimo poveikio liudytojams, reikalaujant juos melagingai liudyti byloje“, „<...> įkalbinėjo ar net spaudė meluoti“ paskelbta informacija atitinka interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2010-02-03 viešai paskelbtą informaciją.

Publikacijos „Advokato ir prokurorės likimus spęs teismai“ („Gimtas Rokiškis“, 2010-02-13) teiginyje „<...> advokatas melagingų parodymų siekė panaudodamas ir psichologinę prievartą, grasino, kad liudytojai bus atleisti iš darbo, gąsdino, kad prieš juos bus imtasi fizinio smurto“ paskelbta konstatuojamoji informacija atitinka interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2010-02-03 viešai paskelbtą informaciją, todėl darytina išvada, kad nebuvo pažeminta pareiškėjo garbė ir orumas.

Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 2 punktą numato, kad viešosios informacijos rengėjai privalo būti objektyvūs ir nešališki, pateikti kuo daugiau nuomonių ginčytinai politikos, ekonomikos ir kitais visuomenės gyvenimo klausimais. Minėto įstatymo 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą įtvirtina žurnalistų pareigą teikti nešališkas žinias, o šio įstatymo 16 straipsnio 1 dalis nustato reikalavimą viešosios informacijos rengėjams ir skleidėjams visuomenės informavimo priemonėse pateikti kuo daugiau viena nuo kitos nepriklausomų nuomonių. Visų minėtų nuostatų įgyvendinimas yra susijęs su

Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto viešosios informacijos nešališkumo principo realizavimu.

Nagrinėjamu atveju ginčo objektu esančiose publikacijose viešosios informacijos rengėjas pateikė baudžiamąsias bylas tiriančių ir nagrinėjančių institucijų viešai paskelbtuose pranešimuose pateiktą informaciją, minėtų institucijų įgaliotų atstovų suteiktą informaciją ir kitose visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją apie pareiškėjui iškeltas baudžiamąsias bylas, jų tyrimo ir nagrinėjimo aplinkybes. Atsižvelgiant į tokį informacijos pateikimo būdą, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas atliko savarankiškus aktyvius tiriamuosius veiksmus, susijusius su nuolatine informacijos apie pareiškėją paieška, rinkimu ir analizavimu. Pažymėtina, kad viešosios informacijos rengėjas, laikotarpiu nuo 2008-06-11 iki 2010-02-13 paskelbęs aštuonias ginčo objektu esančias publikacijas, nei vienoje iš jų nepateikė pareiškėjo pozicijos publikacijose nagrinėjamais klausimais. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ginčo objektu esančiose publikacijose aprašomi faktai apie pareiškėjui pareikštus įtarimus ir kaltinimus nusikalstamų veikų padarymu turi itin svarbią reikšmę pačiam pareiškėjui bei daro įtaką visuomenės nuomonės apie jį formavimui. Esant minėtoms aplinkybėms konstatuotina, kad viešosios informacijos rengėjas, skelbdamas savo surinktą informaciją, privalėjo taip pat pateikti ir publikacijose aprašomo asmens – pareiškėjo – nuomonę publikacijose nagrinėjamais klausimais. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad buvo pažeistas nuomonių įvairovės principas, įtvirtintas Visuomenės informavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje, viešosios informacijos nešališkumo principas, įtvirtintas minėto įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje, ir šio įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 2 punktas bei 41 straipsnio 2 dalies 1 punktas.

Asmens teisė į privatų gyvenimą yra ginama, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) informacijos paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleista informacija yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleista informacija yra apie privatų žmogaus gyvenimą; 4) faktas, jog informacija paskleista be asmens sutikimo; 5) faktas, jog informacija paskleista nesant teisėto visuomenės intereso.

Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 40 dalyje numatyta, kad privatus gyvenimas – tai asmeninis žmogaus, jo šeimos gyvenimas, gyvenamoji aplinka, kurią sudaro asmens gyvenamoji patalpa, jai priklausanti privati teritorija ir kitos privačios patalpos, kurias asmuo naudoja savo ūkinei, komercinei ar profesinei veiklai, taip pat asmens psichinė ir fizinė neliečiamybė, garbė ir reputacija, slapti asmeniniai faktai, asmens fotonuotraukos ar kiti atvaizdai, asmens sveikatos informacija, privatus susirašinėjimas ar kitoks susižinojimas, asmens pažiuros ir įsitikinimai, įpročiai ir kiti duomenys, kuriuos galima naudoti tik jam sutikus. Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad privataus gyvenimo sąvoka apima su asmens tapatybe susijusius aspektus, tokius kaip asmens vardas ar atvaizdas.

Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 1 ir 2 dalys numato, kad rengiant ir platinant viešąją informaciją, privaloma užtikrinti žmogaus teisę į privataus pobūdžio informacijos apsaugą, o informaciją apie privatų gyvenimą galima skelbti, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus atvejus, tik jei tas žmogus sutinka. Visuomenės informavimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalis suteikia teisę skelbti informaciją apie asmens privatų gyvenimą be jo sutikimo tik tais atvejais, kai ji padeda atskleisti įstatymų pažeidimus ar nusikalstamas veikas, kai informacija yra pateikiama viešai nagrinėjant bylą, ir kai tokia informacija atskleidžia visuomeninę reikšmę turinčias privataus šio asmens gyvenimo aplinkybes ar asmenines savybes.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad asmuo, darydamas nusikalstamas ar kitas priešingas teisei veikas, neturi ir negali tikėtis privatumo. Žmogaus privataus gyvenimo apsaugos ribos baigiasi tada, kai jis savo veiksmais nusikalstamai ar kitaip neteisėtai pažeidžia teisės saugomus interesus, daro žalą atskiriems asmenims, visuomenei ir valstybei.

Konkrečiu atveju ginčo objektu esančiose publikacijose „Advokatas suimtas, prokurorė – iš tarnybos“ („Gimtas Rokiškis“, 2008-06-12), „Advokatas dar dviem mėnesiams liks už grotų“ („Gimtas Rokiškis“, 2008-07-12), „Po trijų mėnesių suėmimo advokatas išleistas į laisvę“ („Gimtas Rokiškis“, 2008-09-13), „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už grotų“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-10-08), „Advokatas už grotų paliktas ilgam“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-11-21), „Prokurorai kaltina advokatą apgaulinga apskaita, pajamų slėpimu“ („Gimtas Rokiškis“, 2009-12-19), „Advokato ir prokurorės likimus spręs teismai“ („Gimtas Rokiškis“, 2010-02-13) buvo paskelbta pareiškėjo vardas ir pavardė. Neabejotina, kad tai yra privataus pobūdžio informacija, kadangi ji sudaro galimybę identifikuoti pareiškėją ir nustatyti jo tapatybę. Nepaisant to, šiuo atveju viešosios informacijos rengėjas turėjo teisę viešai paskelbti minėtą informaciją, nes buvo teisėtas visuomenės interesas sužinoti šią informaciją, kadangi ji yra susijusi su kitų asmenų teisių

ir laisvių apsauga. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas nepažeidė pareiškėjo teisės į privataus gyvenimo apsaugą ir neperžengė teisės skleisti informaciją ribų.

Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudžiama skleisti informaciją, pažeidžiančią nekaltumo prezumpciją ir kliudančią teisminės valdžios nešališkumui. Remiantis nekaltumo prezumpcijos principu, laikoma, kad asmuo yra nekaltas tol, kol jo kaltumas pripažįstamas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. Šiuo principu preziumuojamas asmens nekaltumas – tai oficialus įtariamojo, kaltinamojo ar teisiamojo teisinis statusas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ir Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje nuosekliai pabrėžia, kad darytinas esminis skirtumas tarp konstatavimo, jog kažkas tiesiog įtariamas padaręs nusikaltimą, ir aiškaus paskelbimo, nesant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio, jog asmuo yra padaręs nusikaltimą. Negali būti kliudoma valstybių institucijoms informuoti visuomenę apie vykstančius ikiteisminius tyrimus, tačiau reikalaujama, kad tai būtų daroma korektiškai ir santūriai, gerbiant nekaltumo prezumpciją. Viešinant tam tikrą informaciją apie procesą, neturi būti vertinamas arba iš anksto sprendžiamas asmens kaltumo klausimas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad demokratinėje visuomenėje spauda atlieka labai svarbų vaidmenį kovojant su nusikalstamumu. Todėl spaudos galimybių rašyti apie nusikaltimus darančių asmenų veiklą, vertinti jų elgesį ne tik teisės, bet ir moralės požiūriu ribojimas prieštarautų viešajam interesui ir keltų pavojų demokratinėms vertybėms, nes visuomenė prarastų labai svarbų ginklą kovojant su asmenimis, kurių veikla kelia pavojų tiek visuomenei, tiek ir pačiai demokratinėi santvarkai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002-12-23 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1621/2002).

Nagrinėjamu atveju, įvertinus publikacijose „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už gročių“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-10-08), „Advokatas už gročių paliktas ilgam“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-11-21), „Advokato ir prokurorės likimus spręs teismai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2010-02-13) ir jų teiginiuose „<...> A. Kučinskas kaltinamas <...>“, „<...> kaltinamasis A. Kučinskas <...>“, „Teisiamųjų A. Kučinsko ir V. Grabauskaitės <...>“ paskelbtą informaciją, akivaizdu, kad viešosios informacijos rengėjas aiškiai nurodė, jog buvo atliekami ikiteisminiai tyrimai dėl galimai pareiškėjo padarytų nusikalstamų veikų, kad teisme buvo nagrinėjamos baudžiamosios bylos, kad pareiškėjui pareikšti kaltinimai ir jis baudžiamosiose bylose yra įgijęs kaltinamojo bei teisiamojo statusą, tačiau dar nėra teismo nuosprendžiu pripažintas kaltu dėl nusikalstamų veikų padarymo. Ginčo objektu esančiuose teiginiuose paskelbti analogiško turinio teiginiai atskleidžia nusikalstamų veikų padarymo aplinkybes, tačiau nesuponuoja išvados, kad pareiškėjas neabejotinai padarė minimas nusikalstamas veikas.

Pažymėtina, kad Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas skleisti informaciją, pažeidžiančią nekaltumo prezumpciją nėra savarankiškas, bet siejamas su kita privalomąja sąlyga – kliudumu teisminės valdžios nešališkumui. Akivaizdu, kad kliudymas teisminės valdžios nešališkumui turi būti ne menamas, bet realus. Todėl sprendžiant, ar buvo pažeistas Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas, turi būti įrodyta ne tik tai, kad paskleista informacija pažeidė nekaltumo prezumpcijos principą, bet ir tai, kad tokios informacijos paskelbimas realiai kliudė teisminės valdžios nešališkumui. Atsižvelgiant į tai, kad publikacijose nėra konstatuojama, jog pareiškėjas yra kaltas padaręs konkrečias nusikalstamas veikas, paskelbti teiginiai remiasi ikiteisminio tyrimo bei baudžiamųjų bylų nagrinėjimo teisme duomenimis ir aiškiai įvardijamas pareiškėjo kaip kaltinamojo bei teisiamojo statusas, nėra pagrindo pripažinti, kad konkrečių teiginių paskleidimas pareiškėjo atžvilgiu pažeidė nekaltumo prezumpcijos ar teismo nešališkumo principus. Todėl laikytina, kad viešosios informacijos rengėjas nepažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyto draudimo.

Žurnalistų etikos inspektorė, išnagrinęjusi pareiškėjo skundus, daro išvadą, kad viešosios informacijos rengėjas publikacijose „Advokatui – sunkūs kaltinimai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-11), „Advokatas suimtas, prokurorė – iš tarnybos“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-06-12), „Advokatas dar dviem mėnesiams liks už gročių“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-07-12), „Po trijų mėnesių suėmimo advokatas išleistas į laisvę“ („Gimtasis Rokiškis“, 2008-09-13), „Advokatas ir buvusi prokurorė vėl už gročių“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-10-08), „Advokatas už gročių paliktas ilgam“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-11-21), „Prokurorai kaltina advokatą apgaulinga apskaita, pajamų slėpimu“ („Gimtasis Rokiškis“, 2009-12-19), „Advokato ir prokurorės likimus spręs teismai“ („Gimtasis Rokiškis“, 2010-02-13) paskelbtos informacijos neužtikrino nuomonių įvairovės visuomenės informavimo priemonėse principo įgyvendinimo ir pažeidė Visuomenės

informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalį, 16 straipsnio 1 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 2 punktą bei 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą. Pareiškėjo skundai kitose dalyse laikytini nepagrįstais.

Vadovaudamasi aukščiau išdėstytais motyvais ir Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 5 punktais, 3 dalies 1 punktu bei 16 dalimi, žurnalistų etikos inspektorė

nusprendė:

1. Pripažinti pareiškėjo skundus iš dalies pagrįstais.

2. Įspėti viešosios informacijos rengėją – UAB „Gimtasis Rokiškis“ dėl Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 16 straipsnio 1 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 2 punkto bei 41 straipsnio 2 dalies 1 punkto pažeidimo.

3. Išsiųsti sprendimo kopiją pareiškėjui bei UAB „Gimtasis Rokiškis“ vadovei ir laikraščio redaktorei Ritai Briedienei.

4. Paskelbti sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Žurnalistų etikos inspektoriatu tarnybos interneto tinklalapyje.

Rezoliucinė šio sprendimo dalis turi būti nedelsiant paskelbta laikraštyje „Gimtasis Rokiškis“.

Žurnalistų etikos inspektoriatu sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo dienos.

Žurnalistų etikos inspektorė

Zita Zamžickienė